Marijina čudesa u hrvatskoj srednjovjekovnoj književnosti

Kljajić, Katarina

Undergraduate thesis / Završni rad

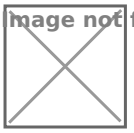
2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:230469

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

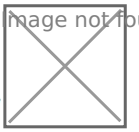
Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Filozofski fakultet

Odsjek za kroatistiku

KATARINA KLJAJIĆ

MARIJINA ČUDESA U HRVATSKOJ SREDNJOVJEKOVNOJ KNJIŽEVNOSTI

Završni rad

Pula, 2017. godine

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Filozofski fakultet

Odsjek za kroatistiku

KATARINA KLJAJIĆ

MARIJINA ČUDESA U HRVATSKOJ SREDNJOVJEKOVNOJ KNJIŽEVNOSTI

Završni rad

JMBAG: 0303052548, redovita studentica

Studijski smjer: Hrvatski jezik i književnost

preddiplomski studij

Predmet: Hrvatska srednjovjekovna književnost
Znanstveno područje: humanističke znanosti
Znanstveno polje: filologija
Znanstvena grana: kroatistika
Mentorica: Prof. dr. sc. Valnea Delbianco
Sumentorica: Dr. sc. Dubravka Dulibić-Paljar, v. pred.

Pula, rujan, 2017. godine

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Katarina Kljajić, kandidat za prvostupnicu Odsjeka za kroatistiku, Filozofskom fakulteta u Puli, ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

_____

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Katarina Kljajić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom **MARIJINA ČUDESA U HRVATSKOJ SREDNJOVJEKOVNOJ KNJIŽEVNOSTI** koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

_____

SADRŽAJ

1. UVOD 6

2. HRVATSKA SREDNJOVJEKOVNA KNJIŽEVNOST 8

2. 1. KLASIFIKACIJA HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI U SREDNJEM VIJEKU 8

2. 2. ZNAČAJKE SREDNJOVJEKOVNIH APOKRIFA, VIZIJA, PRENJA I MARIJINIH MIRAKULA 9

3. MARIJINA ČUDESA 11

4. DJEVOJKA BEZ OČIJU (*Čti lip i ljubevn mirakul djevi Marije*) 13

5. DJEVOJKA BEZ RUKU (*Kako blažena deva Marija izbavi ot mnogo nevolj niku kćer jednoga cjesara koj bihu ruke usičene*) 16

6. MIRAKUL O VITEZU (*Od žene nikoga viteza ku deva Marija oslobodi od d'javla*) 19

7. GREŠNA REDOVNICA 21

8. MIRAKUL O DJEČAKU KOJI POKLANJA KRUH ISUSU (*Kapitol svete djeve Bogorodice Marije čti*) 23

9. MIRAKUL KAO EGZEMPLUM 25

10. ZAKLJUČAK 26

12. SAŽETAK 29

13. SUMMARY 30

1. UVOD

Srednji vijek je pojam koji označava razdoblje između antike i novoga vijeka. Pojam se isprva koristi u humanističkoj filologiji (*media latinitas*) kao oznaka za razdoblje latinskog jezika između Konstantina I. Velikoga i Karla I. Velikoga, dok se kao oznaka povijesnog razdoblja između antike i renesanse taj pojam počeo upotrebljavati tek od kraja 17. st. kada je leidenski povjesničar Georg Horn (1666) prvi podijelio crkvenu povijest na tri razdoblja (stari vijek – srednji vijek – novi vijek), a što je u pisanju svoje opće povijesti uskoro prihvatio i Christoph Cellarius (1688).[1]

Hrvatska srednjovjekovna književnost obuhvaća tekstove koji su nastali u razdoblju od 8./9. stoljeća sve do kraja 15. stoljeća, odnosno početka 16. stoljeća.[2] To se razdoblje Hercigonjinom periodizacijom dijeli na tri književna podrazdoblja: 1. *Na vrelima crkvenoslavenske baštine*, 2. *Doba pune zrelosti*, 3. *Kasni odjeci srednjovjekovne književne tradicije*. Svako od njih ima određene karakteristične osobine, donosi određene promjene u razvoju pismenosti i književnosti kao što i ističe određene književne vrste više zastupljene u pojedinome razdoblju. *Na vrelima crkvenoslavenske baštine* razdoblje je početaka pismenosti koje seže od samih pretpostavljenih početaka u 8. i 9. stoljeću do kraja 14. stoljeća. *Doba pune zrelosti* traje do početka 16. stoljeća i tada dolazi do intenzivne stvaralačke djelatnosti. Nastaju brojni zbornici liturgičkoga i neliturgičkih tipa koji donose prozne tekstove koji su bili iznimno popularni u srednjem vijeku: poput apokrifa, eshatoloških vizija, prenja te Marijinih (Bogorodičinih) čudesa koja su dijelom srednjovjekovne baštine od 13. stoljeća nadalje. *Kasni odjeci srednjovjekovne književne tradicije* obuhvaća razdoblje prvih desetljeća 16. stoljeća.[3]

Tema i naslov ovoga rada je „Marijina čudesa u hrvatskoj srednjovjekovnoj književnosti“. Namjera nam je opisati taj srednjovjekovni žanr te njegove osobine prikazati analizom odabranih tekstova. Naglasak ćemo staviti na pripovjedne značajke odabranih tekstova, oblikovanje likova, vremena, prostora te pripovjedača. Posvetit ćemo pažnju obradi ovih tekstova: *Djevojka bez očiju, Djevojka bez ruku,*

[1] http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=57603 (01. 09. 2017.)
[2] Fališevac, Dunja, *Hrvatska srednjovjekovna proza*, Liber, Zagreb, 1980., str. 9.
[3] Hercigonja, Eduard, *Povijest hrvatske književnosti*, Liber mladost, Zagreb, 1975., str. 29 - 30.

Grešna redovnica, Mirakul o vitezu, Mirakul o dječaku koji poklanja kruh Isusu, Mirakul kao egzemplum.

2. HRVATSKA SREDNJOVJEKOVNA KNJIŽEVNOST

2. 1. KLASIFIKACIJA HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI U SREDNJEM VIJEKU

Hrvatska srednjovjekovna književnost seže dakle, od početaka pismenosti u 8. stoljeću pa sve do 16. stoljeća. Prostor na kojemu se odvijala proteže se od sjeverne panonske zone, prema jugu, jugozapadu, i jugoistoku, preko Pokuplja, Like i Krbave na Primorje s otocima i Istru i južnije, prema dalmatinskim gradskim komunama sve do Dubrovnika i Bara.[4] U tome razdoblju i na tome prostoru nastaju tekstovi koji se različitim klasifikacijama dijele na određene književne vrste. Prema Hercigonjinoj klasifikaciji, radilo bi se o sljedećim vrstama:

1. liturgijski i biblijski tekstovi

2. crkveno – pripovjedna proza: a) starijeg tipa (apokrifni spisi: legende, evanđelja, viđenja (eshatološki tekstovi), djela apostolska); b) mlađeg tipa (mirakuli, legende, vizije)

3. didaktičko – moralizatorska proza: a) crkvena; b) svjetovna

4. polemika (apologija: Pismo Nikole Modruškog)

5. poučna proza (pitanja i odgovori): a) starijeg tipa; b) mlađeg tipa

6. crkvenoretorička proza

7. svjetovna pripovijest i roman

8. prenja (kontrasti)

9. diplomatika i pravni tekstovi (listine, zakonici, statuti, regule, kanonsko pravo – kazuistika)

10. epigrafika i grafiti

11. epistolarni tekstovi

12. povijesna proza

[4] Hercigonja, Eduard, op. cit., str. 29.

13. zapisi

14. izvješća

15. anegdota

16. sentencija, aforizam

17. molitve, zaklinjanja, amuleti

18. stihovi, retorička ritmika

19. dijaloško pjesništvo

20. drama – prikazanja

21. traktati (teološko – dogmatski)

22. tekstovi praktične prirode za obuku duhovničkog pomlatka (ritualni i liturgički napuci, objašnjenja simbolike obreda, odjeće, oltara i sl.).[5]

2. 2. ZNAČAJKE SREDNJOVJEKOVNIH APOKRIFA, VIZIJA, PRENJA I MARIJINIH MIRAKULA

U hrvatskoj srednjovjekovnoj književnosti prisutna su različita vidljiva obilježja općenito karakteristična za zapadnu srednjovjekovnu književnost poput prevladavanja vjerske tematike, prevage tzv. niskog stila, miješanje žanrova te prevaga proze nad poezijom u sačuvanim pisanim spomenicima. Isto tako, raširene su i četiri prozne tekstne skupine koje su bile vrlo popularne u srednjem vijeku u cijeloj Europi. To su apokrifi, eshatološke vizije, Marijina (Bogorodičina) čudesa te prenja.[6]

Pored toga, jedna od odlika koja je specifična za srednjovjekovne tekstove je njihova međusobna sličnost i podudarnost. To jednim dijelom proizlazi iz usmenoga karaktera tih djela: ona su većinom bila namijenjena slušnoj recepciji ili izvođenju pred publikom. Likovi su većinom bili karakterizirani kao dobri ili zli, plošni i tipizirani.

[5] Hercigonja, Eduard, op. cit., str. 44.
[6] Dürrligl, Marija - Ana, *Hrvatska srednjovjekovna proza II*., Matica hrvatska, Zagreb, 2013.str. 11 - 12.

Opisani su obično u najkraćim crtama s naznakama da su lijepi, plemeniti, pobožni ili zli i zavidni. Vrijeme je ili točno određeno ili je češće „svevrijeme“. Dojam svevremenosti povezan je s vjerskim značenjem teksta u kojem se spajaju sada i vječnost. Radnja se odabranih tekstova uvijek odvija u specifičnim krugovima koji se kroz spasenjsku povijest ponavljaju. Prostor u kojemu se najčešće odvija radnja tekstova je gora, pustinja ili grad. U opisima se također može prepoznati glas pripovjedača, odnosno autora jer se često rabe pridjevi koji su u funkciji simbola kojim se nešto ne samo tumači ili oslikava već i vrednuje. Počeci i završeci tekstova nisu formulirani i međusobno slični, s time da većina djela započinje bez uvoda ili objašnjenja, kako bi se pozornost primatelja odmah usmjerila na zbivanje ili likove. Pripovjedač je u većini slučajeva tzv. sveznajući pripovjedač, katkad svojim komentarima stupa u prvi plan.[7]

[7] Ibidem, str. 11 - 24.

3. MARIJINA ČUDESA

Kako je kult Marijin u srednjem vijeku bio nevjerojatno jak, tako je i u književnosti i umjetnosti bio bez sumnje visoko zastupljena tema. U legendarnim čudesima, kojih ima bezbroj, Marija je uvijek prikazana kao najjača zagovornica kojoj na nebu ne mogu odbiti ni najsmionije molbe. Takve legende su tipične srednjovjekovne priče, naivne, ali zabavne. Nastajale su i prije, ali naročito su cvale od 11. do 13. stoljeća. Već se u to doba Marijina čudesa na Zapadu skupljaju u zbirke ili služe kao gradivo za različite pjesničke obrede, a pogotovo kao primjeri u propovijedima. U našoj su se književnosti prepričavala pojedina Marijina čudesa po mnogim rukopisima, obično lijepim narodnim jezikom. Oveći broj može se naći u *Ivančićevu zborniku*, u *Petrisovu zborniku* i u *Disipulima*, a najveća je zbirka štampana u glagoljskoj štampariji u Senju 1507. ili 1508. kao *Mirakuli slavne djeve Marije*. Od ljepših i češćih motiva spominju se npr. onaj o čovjeku koji je ženu prodao đavlu, o djevojci bez ruku, o slikaru koji je đavla naslikao ružna a Mariju lijepu, o opatici koja je dala iskopati svoje oči u koje se bio zaljubio kraljević, o opatici koja je pobjegla iz samostana, za to vrijeme njenu je službu obavljala Marija, o razbojniku koga je Marija spasila s vješala itd.[8] To su djela kakva u ranosrednjovjekovnoj književnosti nisu bila poznata: dotada su priče o *čudesima* bile vezane uz tjelesne ostatke pojedinih svetaca, njihova svetišta i moćnike. Takvih Marijinih moći nema, ona je prema učenju Crkve tijelom uznesena na nebo.[9]

U temelju svakoga teksta toga žanra nalazi se Marija koja čini čudo pomažući onome tko se nađe u nevolji.[10] Likovi su ili nositelji dobra koji padnu u iskušenje ili grijeh (primjerice redovnica koja je zatrudnjela, ali joj Marija pomaže da potajice rodi dijete i daje ga drugoj ženi koja ne može imati djecu) ili pak netko tko se dovede u teškoće bez svoje krivice, primjerice osiromašeni vitez koji želi svoju ženu prodati vragu kako bi povratio imetak i ugled u društvu. S druge strane imamo nositelje zla koji se iskreno pokaju i iskazuju posebnu pobožnost prema Mariji koja im pomaže kao milosrdna i suosjećajna mati.[11]

[8] Štefanić, Vjekoslav, *Hrvatska književnost srednjeg vijeka od XII. do XVI. stoljeća*, Matica hrvatska zora, Zagreb, 1969., str. 44 - 45.
[9] Dürrligl, Marija - Ana, op. cit., str. 277.
[10] Ibidem, str. 279.
[11] Ibidem, str. 280.

Marijini mirakuli tipični su produkt pobožnosti i osjećajnosti zreloga srednjovjekovlja. Književna skupina koja je maštovita i lirična, pomalo naivna, ali puna optimizma i topline. Gotovo jedinstvena po razumijevanju za ljudske slabosti i teškoće. To je literatura koja se veže isključivo za pojedinca, a tiče se spasa pojedinačne duše. Razvoj događaja kreće prema naprijed bez Bogorodičinih intervencija, sve dok ljudi ne dođu do ruba svojih mogućnosti. Tek tada se ona pojavljuje kao pomoćnica ili čudotvorka.[12]

Marijina čudesa su se javljala u različitim oblicima, a najčešći su bili novela, priča u prozi ili stihovima. To su priče bile pune, zgusnute fabule te zanimljiva zapleta i neočekivana raspleta. Marijino čudo imalo je pored toga i druge književne oblike, a najznačajniji od njih je drama. Naime, Marijin mirakul je mirakul po svom sadržaju, a ne po svom obliku. Drugim riječima, promjena oblika nije presudna za taj niti uostalom bilo koji drugi srednjovjekovni žanr.[13]

[12] Ibidem, str. 281.
[13] Petrović, Ivanka, „Marijini mirakuli u hrvatskim glagoljskim zbirkama i njihovi evropski izvori“, *Radovi Staroslavenskog instituta*, 1977., str. 10.

4. DJEVOJKA BEZ OČIJU (*Čti lip i ljubevn mirakul djevi Marije*)

„Ni jedna Marijina legenda ne živi tako pun život u hrvatskoj književnosti kao prelijepa legenda koju sam nazvala Djevojka bez očiju.“, primjećuje Ivana Petrović. [14] Legenda započinje pripovijedanjem o umirućem kralju koji je imao jednoga sina. Prije nego što je preminuo, zapovjedio je slugama da se pobrinu za njegova sina:

> Bješe v jedno vrijemje da kralj Angliski hotješe umrjeti. I ta kralj imješe jednoga sina, i togo sina prvo nego umrje, naporuči dobrim mužem ki bjehu njega vjerni sluge te zemlje i vjernici toga kralja, da ga oni hrane i obaruju, kako je dostojno kraljevo djete hraniti. Potom po maljeh dneh ta kralj umre. I ti dobri muži ki hranahu toga kralića, počeše ga dobro hraniti i varovati.[15]

Nadalje, nakon kratkog uvoda u tekst pripovijeda se o gradu, koji je karakteristično mjesto odvijanja radnje za srednjovjekovna djela. U njemu se nalazio samostan kuda je mladi kraljević odlazio svaki dan kako bi slušao pjesme koje su dopirale iz samostana.

> I bješe v tom kloštri jedna djevica ka držaše ključe toga kloštra i hranaše vse crjekvjene rječi i zvonaše kada bješe potrjeba, kako jedan zvonar.*[16]*

Kraljević pošalje jednu mudru ženu ne bi li nagovorila lijepu djevojku da se uda za njega što djevojka odmah odbija:

> Kako to morje biti, da ja, budući jedna uboga djevica, mogla bim biti kralica, ka sam od uboge ruke rojena? I ko počtjen'je bi imjel ta kralić, da bi mene vzel za ženu? On morje ot kraljeva roda, kako je sam, sebje ženu pojeti. Pojdi od mjene stanovito ti, ne hoću!.[17]

[14] Petrović, Ivanka, „Marijini mirakuli u hrvatskim glagoljskim zbirkama i njihovi evropski izvori“, *Radovi Staroslavenskog instituta*, 1977., str. 10.
[15] Dürrligl, Marija - Ana, op. cit, str. 285.
[16] Loc. cit.
[17] Loc. cit.

Nakon odbijanja, mladi se kraljević obraća voditeljici samostana i govori da će im dati veliko bogatstvo u samostan ako se lijepa djevojka odluči udati za njega. Voditeljica i ostale redovnice nagovaraju djevojku da pođe za njega na što ona na kraju i pristaje dok u mislima moli Gospodina Boga i svetu Mariju govoreći:

> Milostiva Gospoje, ne daj se tjelu mojemu oskvrniti grjehom sega svjeta, da daj mi prvo smrt![18]

Kraljević je sretan što ga je djevojka pristala voljeti. Govori redovnicama da sve pripreme za njegovu ženidbu, a lijepa djevojka mu govori da mora doći po nju u samostan jer ona nema nikoga drugog osim Boga i svete Marije. Kraljević odluči da će on otići po nju te mu ona poručuje:

> O, pljemjeniti kraliću, prošu tje, zač sam ti ja tukilo draga i zač sam ti tuliko vzljubljena?“[19]

Zatim joj kraljević odgovara:

> Za nijednu rič tje nisam vjeće vzljubil, nerje za tvoji ljepi oči![20]

Lijepa djevojka odlazi u svoju sobu i izvadi si oči koje položi u zlatnu čašu i pošalje kraljeviću uz poruku:

> O kraliću pljemjeniti, kada sta ti tuliko dragi moji oči, ljubi iju koliko hoćeš, a mene ne buš nigdarje ljubil.[21]

Kada je kraljević shvatio što se dogodilo, žalostan odlazi u pustinju svetom Bernardu koji ga učini redovnikom. Na kraju teksta pojavljuje se lik svete Marije koji rukama vraća djevojci oči u glavu i ponovo ju učini zdravom. Tekst završava riječju *Amen*.

Junak legende je engleski kraljević kojega pratimo od djetinjstva, mlad čovjek koji se zaljubljuje u redovnicu i salijeće nju i ljude oko nje, ne prijeteći joj nego moleći za njezinu naklonost. Nudi krunu izabranici koja mu svojim rodom nije ravna. Redovnica je čvrsta i nepokolebljiva u namjeri da ostane odana Bogu i svetoj Mariji. Posvećuje

[18] Ibidem, str. 286.
[19] Loc. cit.
[20] Loc. cit.
[21] Loc. cit.

dosta vremena razgovoru s kraljevićem, uvjeravajući ga da je ona obična djevojka i da nije za kraljevu ženu.[22] Kako komentira Petrović:

> Riječi kojima prije očajnog čina pita kako i zašto ju je zavolio prava su poezija. A i taj čin žrtve, samouništenja, nije on samo rezultat nepokolebljive posvećenosti jednom zavjetu nego i nemogućnosti odaziva jednom ljudskom pozivu. Lebdi nad ovom legendom istinske i duboke vjere i jedna blaga sjeta neostvarenog ljudskog života. I jedno i drugo čine ovaj tragični čin poetičnim“[23]

S druge strane u hrvatskim glagoljskim zbirkama možemo pronaći čak tri redakcije *Djevojke bez očiju*. Prva redakcija pripada *Petrisovu zborniku*, a ostale dvije senjskoj zbirci Marijinih mirakula.[24] Kraća „prva“ verzija *Djevojke bez očiju* priča samo o tužnoj sudbini lijepe redovnice, Marijine poklonice. Druga, duža verzija ovog mirakula sadržavala je tri prvobitno samostalne legende: 1. legendu o pobožnom čovjeku ili monahu i njegovu magarcu; 2. legendu o obraćenju javnih žena i njihovu zaređenju u redovnice; 3. legendu o redovnici koja je žrtvovala svoje oči da bi sačuvala djevičanstvo zavjetovano Mariji. Sve tri legende su se, kako ističe Petrović, spajale u jednu priču, kojoj su prve dvije legende služile kao uvod trećoj legendi.[25]

Ovdje smo obrađivali „prvu“ kraću verziju o tužnoj sudbini lijepe redovnice. Tu djevicu za koju se smatra da je počinila grijeh zavodeći kraljevića svojom ljepotom, u današnje vrijeme ne bismo mogli smatrati grešnicom. Ona nije tražila kraljevića da se zaljubi u nju niti joj je to bila namjera. A da joj to nije bila namjera, govori njezin čin vađenja očiju kojim pokazuje da i dalje želi biti vjerna djevici Mariji**.** Legenda je naglašeno didaktična, a njezina je poruka jasna.

[22] Petrović, Ivanka, „Marijini mirakuli u hrvatskim glagoljskim zbirkama i njihovi evropski izvori“, *Radovi Staroslavenskog instituta*, 1977., str. 31.
[23] Ibidem, str. 32.
[24] Loc. cit.
[25] Loc. cit.

5. DJEVOJKA BEZ RUKU (*Kako blažena deva Marija izbavi ot mnogo nevolj niku kćer jednoga cjesara koj bihu ruke usičene*)

Djevojka bez ruku roman je od 8590 stihova koji dirljivo opisuju sudbinu nesretne ugarske kraljevne.[26] Opet vidimo da tekst ima kratak uvod u kojemu se navodi vrijeme zbivanja radnje, odnosno „svevrijeme". Radnja je jednostavna: jedan je cezar imao ženu koja mu je rodila kći i nakon poroda preminula. Kralj nakon nekog vremena oženi drugu ženu koju su smatrali najljepšom ženom svijeta. Mnogi su dolazili iz dalekih krajeva kako bi na svoje oči vidjeli tu ljepotu. Svi koji su je vidjeli, potvrdili su njezinu ljepotu, ali su smatrali da će mala kraljevna postati ljepšom od same kraljice. Kada je kraljica čula riječi koje su govorili, počne razmišljati kako bi se mogla riješiti kraljeve kćeri. Igrom slučaja, jednoga dana kralj otputuje i kraljica zapovjedi svojim slugama:

> pojdte v niko mesto otajno, daleč van ot grada i popelajte s vami tu djevicu kralevu hćer. I kada ju popelate va onu pustinju, ubijte ju i ostavite ju zvirim da ju izjidu, jer ona žive nečisto. I to da bi znal kralj, nju bi svoju ruku ubil. A da ja budem stanovita za smrt nje, otsicite njoj ruke i prnesite mi za zlamenije i po tom poznam da ste mi verni!.[27]

Sluge obećaše da će učiniti sve kako im je rekla te je odvode u pustinju i odsjeku joj ruke. Kraljeva kći moli za pomoć Djevicu Mariju jer joj je učinjena nepravda te sveta Marija šalje sina hercegovog koji je išao pustinjom da je pronađe. On se sažali nad njom i odvede je kući nakon čega sin hercegov traži očevo dopuštenje da se oženi njome. Ubrzo zatim kraljeva kći rodi djecu u odsustvu supruga. Herceg šalje sinu poruku da su mu se rodila dva sina, a za to čuje kraljica. Nakon što joj sluga ispriča kako mu je rodila sina djevojka bez ruku, kraljica posumnja da bi to mogla biti kraljeva kći i naređuje mu da nakon što dobije pismo od kralja da dođe k njoj. Sluga tako i učini, a kraljica kraljevu pismu nadopiše:

[26] Petrović, Ivanka, „Bogorodičina čudesa u Ivančićevu zborniku, hrvatskoglagoljskom spomeniku 14/15. st.", *Radovi Staroslavenskog instituta*, 1972., str. 139.
[27] Dürrligl, Marija - Ana, op. cit., str. 288.

> onu bludnicu i š nje sini učinite umoriti. Inako učinivši, nećete me veće nigdare vidjeti, jerje sam ja stanovit da ih jest rodila od preljubodjelstva!.[28]

Herceg naredi sinovima da je odvedu u pustinju i ostave zvijerima. Kada se opet nađe u pustinji, ponovno moli za pomoć Djevicu Mariju, a zatim dolazi do špilje svetog pustinjaka koji joj odluči pomoći. Jedne večeri ukaže joj se Djevica Marija i vrati joj natrag ruke govoreći:

> Pokripi se, hći moja, jere u će milost moja nigdar e ne priti na mane, i skoro se oćeš vratiti v svoje prvo stanije![29]

Potom se hercegov sin vraća kući i traži svoju ženu i sinove na što mu otac daje pismo koje je primio i govori mu da su ih odveli u pustinju i ostavili zvijerima. Odmah odlazi u pustinju u nadi da će je pronaći u čemu mu pomaže Djevica Marija uputivši ga prema špilji. Tamo je nađe zdravu s rukama i svojim sinovima. Kada se vratila kući, govori da je kraljeva kći i što joj je kraljica učinila. Kada kralj sazna za sve događaje odlučuje kraljicu spaliti nasred trga.

U tekstu možemo vidjeti kako su likovi okarakterizirani kao dobri, zli i lijepi. Među dobre likove mogli bismo ubrojiti kralja, hercegova sina i kraljevu kći. Jedini zao lik u tekstu je kraljica koja se želi riješiti djevojke samo zato da bi bila ljepša od nje. Likovi koji su opisani kao lijepi su kraljeva kći i kraljica, iako kraljica ne odgovara srednjovjekovnom poimanju ljepote ako u obzir uzmemo objašnjenje koje daje Umberto Eco:

> Preko starije filozofske tradicije, posebice neoplatonizma, u srednjem vijeku proširuje se učenje o Bogu kao svjetlosti, izvoru svih bića i ljepote. Budući da je svijet manifestacija Boga, ljepota osjetilnog svijeta, koji svoj izvor ima u transcendentnoj Ljepoti, procjenjuje se na osnovi udjela određene stvari u metafizičkoj svjetlosti. U ljepoti svijeta krije se Božji odraz, vidljiva ljepota upućuje na višu, duhovnu stvarnost.[30]

[28] Ibidem, str. 291.
[29] Ibidem, str. 292.
[30] Umberto Eco, „Umjetnost i ljepota u srednjovjekovnoj estetici“, *Prolegomena: Časopis za filozofiju*, 2010., str. 140 - 141.

U srednjem vijeku se dakle, izvorom ljepote smatrala unutarnja ljepota i ono što nosimo u sebi, a manje se gledalo na izvanjsku ljepotu kao mjerilo lijepoga ili ružnoga. Likovi su tako većinom lijepi kada su okarakterizirani kao dobri, a ružni su kad postaju oličenje zla.

Inače, legenda koja se javlja u našoj književnosti nazvana je *Djevojka bez ruku*, dok je u svjetskoj književnosti poznata kao *la Manekine* po istoimenom romanu u stihovima Philippea de Remija sire de Beaumanoira, pravnika i jednog od najslavnijih pisaca francuskoga srednjeg vijeka (13. st.). Legenda ima izuzetno maštovitu tematiku koja je, kako se čini, došla iz engleske književnosti.[31] O tome Ivanka Petrović piše:

> Bogorodičino posredovanje je brzo i djelotvorno. U fabuli nerijetko ona drži sve konce u svojim rukama. Ona utječe na tok događaja i njihovu poantu. Doduše, katkada je njezina intervencija ograničena samo na ulogu „deus ex machina“, ali vrlo često ona je rezultat iskrene i potresne samilosti za ljudsku sudbinu.[32]

Da je njezino djelovanje brzo i djelotvorno vidimo kada se spušta s nebesa i djevojci usliši molitve i vraća joj ruke koje su joj odrezali. Ovdje ima ulogu „deus ex machina“ jer se upliću u rasplet događaja koje nastao djelovanjem njezine maćehe. Tako pomaže hercegovu sinu da je pronađe prvi put napuštenu u pustinji odrezanih ruku te drugi put kada se nalazi u špilji s njegovim sinovima. Kao i kod prethodnoga teksta, poruka je lako uočljiva.

[31] Petrović, Ivanka, „Literatura u kojoj je svatko primao i davao (uz zbirku Mirakuli slavne deve Marije, Senj 1507/1508. god.)“, *Senjski zbornik: prilozi za geografiju, etnologiju, gospodarstvo, povijest i kulturu*, 1975., str. 28.
[32] Petrović, Ivanka, „Bogorodičina čudesa u Ivančićevu zborniku, hrvatskoglagoljskom spomeniku 14/15. st.“, *Radovi Staroslavenskog instituta*, 1972., str. 198.

6. MIRAKUL O VITEZU (*Od žene nikoga viteza ku deva Marija oslobodi od d'javla*)

Fabula u ovom mirakulu započinje bez uvoda, pripovjedač nas direktno uvodi u radnju. Pripovijeda o vitezu koji je bio bogat i svake godine bi za svetkovine pozivao prijatelje i priređivao proslave. Sve do jedne godine kada nije imao novaca da priredi proslavu pa odlazi izvan grada dok svetkovina ne prođe. Dok je izbivao iz grada, sreo je velika strašna čovjeka na konju koji mu obeća vratiti bogatstvo koje će ga čekati kada dođe kući ako mu dovede svoju ženu s kojom će moći raditi što želi. Uzevši svo to zlato koje je dobio, vitez je bio bogatiji nego ikada. Kada je došlo vrijeme da krenu na mjesto gdje je obećao đavlu da će se vratiti, žena započne molitvu djevici Mariji i odlazi u crkvu. Tamo zaspe i djevica Marija uzme njen lik i odlazi s njezinim mužem na sastanak s đavlom. Đavao odmah prepoznaje djevicu Mariju koja ga posla natrag u pakao govoreći mu:

> Kako ti imaš toliku sminost ubiti i ozloglasiti onu ka mi toliku nosi čast? Zato ti zapovidam da pojdeš v pakal, i ne moći budeš otuda izajti, ni učiniti niku protivšćinu čovjeku ki mi čini niku čast i bi bil va me devot!.[33]

Tada vitez poklekne i pokaje se za sve svoje grijehe. Marija mu na kraju oprašta i pošalje ga u crkvu u kojoj je bila njegova žena. Nađe je kako spava te je probudi i ispriča joj sve što se dogodilo nakon čega se vraćaju u grad. Stigavši kući, shvate da je blago koje su dobili od đavla nestalo i nastave živjeti pobožnim životom.

U tome tekstu vidimo motiv prodaje duše, ali vitez ne prodaje svoju dušu nego dušu svoje žene ne znajući da je prodaje vragu. Ovo je jedna od najljepših i najpopularnijih tema s ovim motivom.[34]

> Motiv prodaje duše đavlu, motiv ugovora s đavlom, sa zlim božanstvom, koji je imao mnogo oblika, star je toliko da mu još nitko sa sigurnošću nije pokazao izvor. Izvor mu je svakako u dalekoj čovjekovoj spoznaji o dobru i zlu i u njegovoj želji i nastojanju da nađe najbolje mjesto, a život

[33] Dürrligl, Marija - Ana, op. cit., 2013, str. 295.
[34] Petrović, Ivanka, „Marijini mirakuli u hrvatskim glagoljskim zbirkama i njihovi evropski izvori“, *Radovi Staroslavenskog instituta*, 1977., str. 26.

između jednoga i drugoga. Jer čovjek se oduvijek razapinjao između dobra i zla u sebi samome i u svijetu oko sebe.[35]

Možemo primijetiti kako je đavao opisan kao strašan čovjek na konju, već po samom pridjevu strašan možemo pretpostaviti da je zao. Tu pretpostavku potvrđujemo ubrzo kada vitezu obećava vratiti bogatstvo, ali traži njegovu ženu zauzvrat. Najveći grijeh koji vitez čini je što je pristao prodati svoju ženu kako bi dobio natrag bogatstvo za kojim toliko žudi. Žena je u srednjem vijeku bila podređena suprotnom spolu. Ona se bez prigovora spremila i krenula s njim, ali se zaustavlja u crkvi u nadi da će je djevica Marija izbaviti iz situacije u kojoj se nalazi zbog svoga muža.

[35] Ibidem, str. 24.

7. GREŠNA REDOVNICA

I u ovom mirakulu vidimo direktan uvod u radnju teksta što je na neki način kratak sadržaj djela:

> Kako nika opatica mnogo njesaznana suprot svojim koludricam, a to po delu djavalskom, učini grih s jednim klerikom i potom bi pomožena ot devje Marije.[36]

Redovnica samostana dakle počini grijeh s redovnikom i ostane trudna. Svoje grijehe ispovijedi glavnoj redovnici samostana, glavna redovnica pošalje je arhiđakonu koji sve to prenese biskupu. Čuvši situaciju u kojoj se nalazi trudna redovnica biskup naredi da se učine dvije stvari:

> ali činiti ju sažgati, ali iznijeti ju i činiti ju prognati iz mostira s velikim prigovorom.[37]

Prije biskupovog dolaska redovnica odlazi u kapelicu i moli Djevicu Mariju za pomoć. Djevica Marija joj se ukaže i pokaže lijepo mjesto gdje će se poroditi, kada se porodila Bogorodica naredi anđelima da dijete odnesu ženi u njezinoj službi koja će ga hraniti. Bogorodica odlazi riječima:

> Poj umiljenim načinom k biskupu i ne boj se.[38]

Kada dođe pred biskupa on primjećuje da redovnica nije trudna te hoće kazniti redovnice koje su to izmislile, potom ona ispriča kako je Djevica Marija učinila čudo. Tada svi zahvaljivaše Djevici Mariji.

Priča o redovnici koja je zanijela i zbog svoga grijeha biva optužena pred biskupom jedna je od najljepših tema Marijinih mirakula. Mirakul s ovom tematikom uvijek ima istu okosnicu: grijeh redovnice – pomoć Bogorodice – sud biskupov. Mašta autora dovela je do nekoliko verzija o pojedinostima i posredovanju Bogorodice. Redovnica bi obično zanijela s redovnikom i slugom. Vijest o njezinu grijehu dolazila bi do

[36] Dürrligl, Marija - Ana, op. cit., str. 296.
[37] Loc. cit.
[38] Loc. cit.

biskupa različitim putovima. Okaljana čast i sama bol dovode je do toga da se predaje Bogorodici koja joj uvijek pomaže, briše s nje čak i sramotu na nekoliko različitih načina. Dijete koje porodi daju ženi koja može dojiti ili nekom remeti. Dijete često ima svijetlu budućnost koja ga dovodi i do pozicije da zamjenjuje čak i samoga biskupa.[39]

S druge strane, jasnom se čini pouka djela: ono je bilo namijenjeno podučavanju puka i osobito ljudi od zavjeta ispravnome moralnome ponašanju. Odnosno, kako M. Tatarin primjećuje:

> Blud, požuda i pohota tri su vrste grijeha koje je razlikovalo kršćanstvo. Neovisno o kojem je obliku užitka riječ, treba ga zanijekati, i kroz cio srednji vijek, a i poslije, tražili su se načini kako bi se čovjekove seksualne navike regulirale, kako bi se utjecalo i na svjetovnjake, ali i na duhovnike koji bi podlijegali tjelesnim strastima.[40]

[39] Petrović, Ivanka, „Bogorodičina čudesa u Ivančićevu zborniku, hrvatskoglagoljskom spomeniku 14/15. st.“, *Radovi Staroslavenskog instituta*, 1972., str. 194 - 195.
[40] Tatarin, Milovan, *Bludnica i svetica*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2003., str. 78.

8. MIRAKUL O DJEČAKU KOJI POKLANJA KRUH ISUSU (*Kapitol svete djeve Bogorodice Marije čti*)

U ovom tekstu ponovno vidimo kratak uvod u kojem nam pripovjedač govori o fratru Leonardu koji je imao sestru, a ona je imala sina Lucijana. Otac i majka dječaka zamolili su fratra da dječak boravi s njim u samostanu kako bi ga dobro hranili. Fratar odluči primiti dječaka u svoj samostan. U tom samostanu nalazila se crkva svete Marije u kojoj je bila slika svete Marije sa sinom u naručju. Dječak osjeti istinsku ljubav prema svetoj Mariji. Svaki dan bi za vrijeme obroka ostavio svoj kruh i nosio ga Mariji za njezinog sina. Marija nije htjela uzeti kruh od dječaka, ali bi on plakao sve dok sveta Marija napokon ne bi uzela kruh. Nakon što su roditelji posjetili dječaka, vidjeli su kako je blijed i slabašan. Fratar govori kako ništa ne želi jesti niti piti s njima. Fratar odluči saznati što se događa te prati dječaka koji odlazi u crkvu i daje kruh Mariji kao što to čini iz dana u dan otkako je stigao u samostan. Fratar zatim govori dječaku:

> Sinu moj, paki kada poneseš Gospiji i sinu jeje kruha i primet ga ot tebje, tada ti nje veliko želno prosi govoreći: 'O Gospoje, ovo sam ja dal sinu tvojemu kruha, prošu tje, za ljubav tvoju i tvojega sina, zovi mene i mojega ujca na obed'![41]

Marija mu odgovara kako će zvati njega, ali ne i njegova ujaka. Tada dječak plačući moli da pozove i njegova ujaka, na što Marija pristaje te govori da će ih pozvati za Uskrs na objed. Kada je fratar čuo da je pozvan na obred, ispovjedio je sve svoje grijehe i od toga dana je bio predan svetoj Mariji.

Na kraju teksta pripovijeda se kako bismo i mi, čitatelji sami, trebali plakati pred slikom Blažene Djevice Marije kao što je dječak plakao kada nije htjela uzeti kruh od njega. Tada bi naša Gospoja uslišila i sve naše molitve. U tom smislu Ivanka Petrović napominje: „Susret djece s Marijom srednji vijek je opisao s mnogo nježnosti i poetičnosti.“[42]

[41] Dürrligl, Marija - Ana, op. cit., str. 306.
[42] Petrović, Ivanka, „Marijini mirakuli u hrvatskim glagoljskim zbirkama i njihovi evropski izvori“, *Radovi Staroslavenskog instituta*, 1977., str. 26.

Srednji vijek je kroz motiv djeteta izražavao najčistiju vjeru i najplemenitije osjećaje upućene Bogorodici. Djeca nisu kao odrasli koji su bili pobožni, ali i grešni ili su postajali pobožni da bi se spasili posljedica svojih grijeha. Djeca su voljela čistog srca, bez znanja o Bogorodičinoj dobroti i milosrđu, pružali su ljubav osobi koju nisu ni poznavali i nisu očekivala nikakvu nagradu zauzvrat.[43] Da nisu tražila nagradu, vidimo u dječakovu primjeru koji je svaki dan davao kruh bez da je tražio išta zauzvrat sve dok ga njegov ujak nije nagovorio na to. Dječak je osjetio istinsku ljubav i želio svoj kruh podijeliti s Marijinim sinom. Fratar je zapravo bio taj koji je htio nagovoriti dječaka da ga Djevica Marija na prevaru pozove na večeru. Iako na početku odbija pozvati njegova ujaka na večeru, dječak je kroz plač nagovara nakon čega Marija ipak odluči pozvati dječakova ujaka. Njezina naklonost prema djeci vidljiva je kroz cijelo djelo jer je dječakovo plakanje navodi na promjenu svake odluke koju donese. S druge strane sve to ukazuje da se u tome tipu teksta najviše naglašava uloga Marije kao požrtvovne i skrbne majke sviju.

[43] Ibidem, str. 27.

9. MIRAKUL KAO EGZEMPLUM

Prvi put vidimo da se u djelu navodi mjesto radnje: „To se je zgodalo v Britaniji:...“[44] Radnja započinje izravno: *in medias res*. Pripovijeda se o vitezu koji je svaki dan molio pet Zdravo Marija na čast Djevici Mariji. Kada je oslabio, pozove redovnika da ga ispovijedi, ali redovnik nije stigao prije njegove smrti. Kada redovnik priđe vitezu, vitez uskrsne i počne pripovijedati kako je bio na sudu pred Sudcem i kako su ga đavli optuživali za tri grijeha i samo im je trebala odluka Sudca. Zatim dolazi Djevica Marija i moli svoga sina da se duša vrati u tijelo. Upitavši ga koji su to grijesi, odgovara im:

> Ja sam imel biti za to sujen da nisam daval prave desetine. Drugo, da sam veze krat kral ribe v ribnjaki. Treto, za škode ke sam činil loveći, tarući žito i senikoše.[45]

Kmetovi mu oprostiše sva tri grijeha, a on tada naredi da se sve to plati. Primivši ispovijed i sakrament premine.

Da je Bogorodičino djelovanje brzo i djelotvorno vidimo kada moli svoga sina da vrati dušu u tijelo viteza kako bi ispovjedio svoje grijehe, i nakon toga preminuo. Sažalila se nad čovjekom koji se htio ispovjediti prije smrti da bi preminuo čiste duše. Bez obzira na to što je griješio, svaki dan se molio Djevici Mariji koja mu je kasnije pomogla da bi se iskupio za svoje grijehe. Mogli smo primijetiti da se spominje i Bog koji je na kraju bio taj koji je Bogorodici dao dopuštenje da se uplete u živote ljudi koji su tražili pomoć:

> I, kako bi Bogu ugodno, ona priđe k pećini jednoga svetoga remete, ki, vidjevši ju tako ostavljenu sa onima dvima sinkoma na mišicah, ganu se na veliko milosrdije tako da, kako bi ugodno Bogu po plaćah svoje svete matere, i postavi ju va jedno mesto odlučeno od svoje cele i služaše jej od toga uboštva ča njim Bog davaše.[46]

[44] Dürrligl, Marija - Ana, op. cit., str. 314.
[45] Loc. cit.
[46] Dürrligl, Marija - Ana, op. cit., str. 291 - 292.

10. ZAKLJUČAK

Pretpostavka je da su Marijina čudesa dugo pripovijedana u usmenoj tradiciji prije nego što su ostavila pisani trag. Bez obzira na to što su nastala u usmenoj književnosti, nakon što su zapisane ponovno su kasnije prelazila u usmenu književnost. Pojavljivala su se svugdje gdje se njegovala pobožnost prema Bogorodici i gdje je živio kršćanski duh koji ih je nadahnjivao.[47]

U svim mirakulima Bogorodica je prikazana kao osoba puna blagosti, milosrđa i praštanja koja uvijek dolazi pomoći svojim vjernicima. Bez obzira na svoju grešnost, oprostila bi im uz uvjet da su ostali pobožni i vjerovali u njezino milosrđe i ljubav kojima nije bilo granica. Iako je u književnosti bila prikazana kao uzvišena nebeska kraljica u mirakulima postaje nježna ovozemaljska tješiteljica koja sudjeluje u životima svojih vjernika.[48]

Iz obrađenih Marijini čudesa mogli bismo zaključiti kako se nije uvijek morao počiniti grijeh kako bi se Bogorodica uplela u živote svojih vjernika. Tako npr. dječak koji joj je donosio kruh za njezina sina nije učinio nikakav grijeh niti mu je bila potrebna njezina pomoć. Elementi čudesnoga koje smo mogli vidjeti u tom mirakulu je njezino prikazivanje na Uskršnjem objedu. Svi tekstovi koji su obrađeni započinju bez uvoda ili ako ga ima vrlo je kratak, a svi završavaju riječju *Amen.* Pripovjedač je u svim tekstovima objektivan. Možemo vidjeti i često pojavljivanje dijaloga što je također bilo karakteristično za srednjovjekovnu prozu. Niti u jednom djelu nije navedeno određeno vrijeme zbivanja događaja osim u *Mirakul kao Egzemplum* gdje se kao mjesto zbivanja navodi Britanija.

Možemo zaključiti da je grijeh bio jedan od ključnih elementa u fabuli Marijinih čudesa. Grijeh koji je netko počinio posredno ili neposredno poslije kojega bi uslijedilo pokajanje i predaja Bogorodici Djevici Mariji koja je uvijek bez obzira koliki grijeh bio na kraju pomogla i odriješila ga. Funkcija Marijinih čudesa bila je da kroz zabavan sadržaj pouči narod o čestitom i pobožnom životu kao i da pokaže kako se uz iskreno pokajanje i pokoru može spasiti od svakoga grijeha.

[47] Petrović, Ivanka, „Bogorodičina čudesa u Ivančićevu zborniku, hrvatskoglagoljskom spomeniku 14/15. st.“, *Radovi Staroslavenskog instituta*, 1972., str. 126.
[48] Ibidem, str. 198.

11. LITERATURA

KNJIGE:

1. Dürrligl, Marija-Ana, *Hrvatska srednjovjekovna proza II*., Matica hrvatska, Zagreb, 2013.

2. Fališevac, Dunja, *Hrvatska srednjovjekovna proza*, Liber, Zagreb, 1980.

3. Hercigonja, Eduard, *Povijest hrvatske književnosti*, Liber mladost, Zagreb, 1975.

4. Štefanić, Vjekoslav, H*rvatska književost srednjega vijeka od XII. do XVI. stoljeća*, Matica hrvatska zora, Zagreb, 1969.

5. Tatarin, Milovan, *Bludnica i svetica*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2003.

ČLANCI:

1. Petrović, Ivanka, „Literatura u kojoj je svatko primao i davao (uz zbirku Mirakuli slavne deve Marije, Senj 1507/1508. god.)“, *Senjski zbornik : prilozi za geografiju, etnologiju, gospodarstvo, povijest i kulturu*, 1975., preuzeto s https://hrcak.srce.hr/(02. 09. 2017.)

2. Petrović, Ivanka, „Marijini mirakuli u hrvatskim glagoljskim zbirkama i njihovi evropski izvori“, *Radovi Staroslavenskog instituta*, 1977., preuzeto s https://hrcak.srce.hr/ (01. 09. 2017.)

3. Petrović, Ivanka, „Bogorodičina čudesa u Ivančićevu zborniku, hrvatskoglagoljskom spomeniku 14/15. st.“, *Radovi Staroslavenskog instituta*, 1972., preuzeto s https://hrcak.srce.hr/ (02. 09. 2017.)

4. Umberto Eco, „Umjetnost i ljepota u srednjovjekovnoj estetici“, *Prolegomena: Časopis za filozofiju*, 2010., preuzeto s https://hrcak.srce.hr/ (03. 09. 2017.)

MREŽNE STRANICE:

1. http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=57603

2. http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=e1lmURM%3D

12. SAŽETAK

Pretpostavka je da su Marijina čudesa dugo pripovijedana u usmenoj tradiciji prije nego što su ostavila pisani trag. U svim mirakulima Bogorodica je prikazana kao osoba puna blagosti, milosrđa i praštanja koja uvijek dolazi pomoći svojim vjernicima. Bez obzira na svoju grešnost, oprostila bi im uz uvjet da su ostali pobožni i vjerovali u njezino milosrđe i ljubav kojima nije bilo granica. Iako je u književnosti bila prikazana kao uzvišena nebeska kraljica u mirakulima postaje nježna ovozemaljska tješiteljica koja sudjeluje u životima svojih vjernika. Možemo zaključiti da je grijeh bio jedan od ključnih elementa u fabuli Marijinih čudesa. Grijeh koji je netko počinio posredno ili neposredno poslije kojega bi uslijedilo pokajanje i predaja Bogorodici Djevici Mariji koja je uvijek bez obzira koliki grijeh bio na kraju pomogla i odriješila ga. Funkcija Marijinih čudesa bila je da kroz zabavan sadržaj pouči narod o čestitom i pobožnom životu kao i da pokaže kako se uz iskreno pokajanje i pokoru može spasiti od svakoga grijeha.

Ključne riječi: **hrvatska srednjovjekovna književnost, Ivaničićev zbornik, Petrisov zbornik, Disipul, Mirakuli slavne djeve Marije**

13. SUMMARY

It is believed that the miracles of Mary have been passed down through verbal tradition long before written traces were found. In all of her miracles the Holy Mother has been depicted as a person full of grace, mercy and forgiveness that always comes to the prayers and help her believers. Regardless of their sins, she would always give forgiveness under a condition that they lived in the ways of God and believed in her mercy and her endless love. Even though she has been depicted as the heavenly queen, through her miracles she becomes an earthbound source of solace who is a part of the every day lives of her believers. We can conclude that sin has been one of the key elements in the fable of Mary's miracles. Sins, for which committed, someone is showing before or after and then whole - heartedly handing themselves over to the Holy Mother, who always and without exception, and regardless of the magnitude the sin, helps and absolves them of their wrong doing. The function of Mary's miracles has been to teach the people through entertaining content about an honorable and holy life, as well as how through sincere repentance anyone can be saved from sin.

Key words: **Croatian medieval literature, Ivančić collection, Petrisov collection, Disipul, Miracles of the glorious Virgin Mary**